

Zpráva o realizaci Záchranného programu sysla obecného v České republice v roce 2008

V následujícím přehledu jsou uvedeny aktivity, které proběhly v rámci realizace ZP v roce 2008. U jednotlivých opatření je kurzivou uveden plán činností, který byl navržen v realizačním projektu (RP) a v návaznosti je uvedena realizace činností v roce 2008.

3.1 Péče o biotop

3.1.1 Zajištění managementu lokalit výskytu sysla

RP: *V roce 2008 bude zajištěn management na většině stávajících lokalit výskytu sysla obecného. Kosení či pastva nebudou zajištěny na lokalitách, na kterých mají syslí kolonie netypicky roztroušený výskyt ve značně heterogenním prostředí vinic, sadů a zahrad. V takových podmínkách není možné ani smysluplné zavést jednotný a pravidelný management. Konkrétně se jedná o lokality Újezd u Brna, Velké Pavlovice, Čejč, Svatobořice-Mistřín a Jaroslavice. Na organizačním zajištění se budou podílet garanti jednotlivých lokalit a na vybraných devíti lokalitách bude management finančně dotován z titulu PPK.*

Realizace:

Na všech lokalitách, na kterých bylo plánováno zajištění managementu z dotačního titulu PPK, došlo k zajištění a realizaci daného managementu. Přehled lokalit je uveden v následující tabulce:

Lokalita	Typ managementu
Letňany	Sečení
Mohelno	Sečení, pastva
Raná*	Sečení, pastva, odstranění křovin
Raná-Hrádek	Sečení
Roudnice n.L.	Sečení
Bořitov	Sečení
Břeclav-Ladná	Sečení
Kyjov - Milotice	Sečení
Miroslav	Sečení

* Sysel obecný není jediným cílovým druhem prováděného managementu.

3.2 Péče o druh

3.2.1 Experimentální ověření možností umělých chovů

A. RP: *V ZOO Praha bude pokračovat polopřirozený chov syslů ve voliéře. Pravidelným pozorováním bude nutné zjistit, zda jedinci ve voliéře úspěšně zvládli období hibernace a zda ve voliéře budou přítomna mláďata. Spolupráce s pražskou zoologickou zahradou není zajištěna smluvní cestou.*

Realizace:

ZOO Praha: V roce 2008 pokračovala spolupráce se ZOO Praha v záležitosti polopřirozeného chovu syslů ve voliéře. Většina jedinců úspěšně zvládla hibernaci a v měsíci červenci byli ve voliéře přítomni juvenilní jedinci pocházející – dle pozorování – alespoň ze 4 vrhů, tzn. že mezi jedinci ve voliéře došlo k rozmnožování. 2. 12. 2008 se uskutečnilo jednání s vedením ZOO, jehož cílem byla společná dohoda o vhodném managementu pro okolí voliéry.

ZOO Brno: 10. 11. 2008 uskutečnilo jednání se ZOO Brno o založení polopřirozeného chovu sysla obecného na jejím území v roce 2009.

B. RP: *V měsíci červenci uskuteční realizační tým ZP (Jitka Uhlíková, Jan Matějů, Petra Nová) zahraniční cestu do Polska. Jejím cílem je prohlídka odchovných zařízení sysla obecného v ZOO Poznaň a návštěva lokality Kamien Slaski, na které probíhá reintrodukce sysla obecného. Nedílnou součástí zahraniční cesty bude výměna zkušeností s členy nevládní organizace Salamandra, kteří se problematikou reintrodukce sysla obecného v Polsku zabývají.*

Realizace:

Ve dnech 25. – 27. 7. 2008 se uskutečnila pracovní cesta realizačního týmu ZP do Polska. Nejprve byla navštívena ZOO Poznaň, ve které probíhá odchov sysla obecného pro repatriační akce. Realizační skupina ZP se zajímala zejména o praktickou stránku realizace celého repatriačního projektu : konstrukce chovných zařízení a podmínky chovu v nich (počet jedinců, složení potravy), počet vypouštěných syslů, způsob vypouštění, vývoj nově vznikající syslí kolonie, rizikové faktory celého projektu. Dále byla navštívena lokalita Kamien Slaski, na které probíhá repatriace sysla obecného od roku 2005. Dosavadní početnost reintrodukované syslí kolonie je uspokojivá, následující roky ukáží, jak bude prosperovat. Poslední navštívenou lokalitou byla travnatá plocha u obce Glebowice, kde je plánována repatriace sysla v roce 2008.

3.3 Monitoring stavu populace

A. RP: *Monitoring stávajících populací sysla obecného proběhne v jarním (březen – duben) a letním (červenec) termínu. Monitoringu lokalit bude prováděn realizačním týmem ZP a garanty jednotlivých lokalit.*

Realizace:

V jarních (31. 3. – 4. 4. 2008) a v letních měsících (9.7. - 21.7.2008) proběhl pravidelný monitoring syslích lokalit. Na jednotlivých lokalitách byl zjišťován počet aktivních jedinců, stav lokality a jejího managementu. V jarním termínu byla populace sledována z hlediska jejího stavu po hibernaci a v letním termínu byla věnována pozornost rozmnožování v syslích koloniích, tedy přítomnosti letošních mláďat. Během letního monitoringu byl také ověřován výskyt syslích kolonií na dosud neznámých lokalitách. Výsledky monitoringu potvrdily výskyt syslích kolonií na 35 lokalitách ČR.

V roce 2008 došlo k pravděpodobnému zániku dvou syslích kolonií (zánik kolonie bude potvrzen až víceletým pozorováním). Jedna kolonie zanikla z důvodu dlouhodobější absence vhodného managementu a druhá kolonie zejména z důvodu stavebních úprav, ke kterým na lokalitě došlo. V druhém případě se bude zánik kolonie řešit s ČIŽP.

B. RP: *V roce 2008 bude pokračovat mapování v oblasti jižní Moravy. Mapování bude probíhat získáváním informací o dosud neznámých lokalitách od garantů syslích lokalit, kteří v daném regionu působí (Vlasta Škorpíková, Roman Zajíček, Václav Beran), od regionálních odborníků, orgánů státní správy a nevládních organizací.*

Realizace:

V roce 2008 byl zjištěn a realizačním týmem ZP potvrzen výskyt sysla obecného na dvou dalších lokalitách : Miroslav (okr. Znojmo) a Hrušovany u Brna (okr. Brno – venkov). V prvním případě se jedná o malou syslí kolonii (odhadovaná početnost: 10 jedinců) na ploše tzv. starého letiště u Miroslavi. V druhém případě se jedná o početnou kolonii (odhad velikosti: 100 jedinců) na záhumenkách u Hrušovan u Brna.

3.4. Výzkum

A. RP: V roce 2008 bude započato řešení tříletého grantového projektu VaV „Výzkum biologie, ekologie a rozšíření sysla obecného (*Spermophilus citellus*) v kontextu jeho Záchraného programu v České republice“. Hlavním příjemcem projektu je PřF UK, Praha a na projektu se bude podílet realizační tým ZP. Výzkumné aktivity prováděné v rámci projektu budou přizpůsobovány potřebám ZP. V roce 2008 budou zahájeny pedologické analýzy na vybraných lokalitách, dále bude probíhat značkování sýslů pro analýzu demografické struktury na vybraných lokalitách, sběr materiálu pro genetickou a parazitologickou analýzu a testování sběracích technik pro hodnocení entomofauny sýslích nor. Z důvodu zkrácení doby řešení grantového projektu z 5 let na 3 roky nebude zřejmě prováděno individuální telemetrické sledování jedinců.

Realizace:

V roce 2008 byly realizovány výzkumné aktivity tak, jak byly naplánovány.

B. RP: V říjnu 2008 se ve Sv. Janu pod Skalou (okr. Beroun) uskuteční druhý ročník mezinárodní konference o sýslech, svištích a psounech „2nd European ground squirrel meeting“. Organizaci konference zajišťuje realizační tým ZP a jedním z oficiálních partnerů konference je AOPK ČR. Poznatky získané na konferenci budou použity při realizaci ZP.

Realizace:

Ve dnech 1.– 5. října 2008 byl ve Svatém Janu pod Skalou uspořádán druhý ročník mezinárodní konference věnované výzkumu a ochraně tzv. zemních veverek (sýslů, svišťů a psounů) „2nd European Ground Squirrel Meeting, Svatý Jan pod Skalou 2008“. Konference se zúčastnilo celkem 44 účastníků z 11 států. V průběhu konference byly prezentovány současné poznatky z ekologie, etologie, genetické variability a ochranné biologie sysla obecného a příbuzných druhů. Součástí programu byla také prezentace věnovaná Záchranému programu sysla obecného v ČR. Ze strany účastníků konference byl značný zájem o jeho – dosud neexistující - anglickou verzi. Podrobnější informace o konferenci a sborník abstraktů příspěvků lze nalézt na internetových stránkách www.groundsquirrel.cz.

3.5 Výchova a osvěta

RP: V roce 2007 byly na lokalitách, které jsou využívány k rekreačním účelům (Trhovky, Alberž), instalovány informační cedule o syslu obecném. V roce 2008 bude přítomnost cedulí zkontrolována a příp. obnovena.

Realizace:

- Výše uvedené aktivity byly realizovány v plném rozsahu.
 - Distribuce letáků informujících o výskytu a ochraně sysla v ČR
- Na většině lokalit předmětného druhu byly vlastníkům či nájemcům pozemků předány letáky informující o výskytu, ochraně sysla obecného a o vhodném managementu jeho lokalit.

- Televizní pořad „Ze škůdce unikátem“

Realizační tým ZP se zúčastnil natáčení dokumentárního pořadu České televize o sýslí kolonii na veřejném mezinárodním letišti Praha – Letňany. Pořad byl pod názvem „Ze škůdce unikátem“ odvysílán 24. 9. 2008 v rámci naučného cyklu Port.

3.6. Ostatní opatření

3.6.1 Doplnění informací o stávajících lokalitách výskytu druhu

RP: V roce 2008 budou doplňovány informace o jednotlivých lokalitách. Zejména se bude jednat o informace o majetkoprávních vztazích u následujících lokalit: Karlovy Vary golf, letiště;

Letňany, Trhovky, Bezděčín, Kolín, Vyškov, Bořitov, Brno-Medlánky, Brno-Rozdrojovice, Kyjov-Milotice, Břeclav - Ladná, Ivančice.

Realizace:

Informace o majetkoprávních vztazích výše jmenovaných lokalit nebyly doplněny. Získání informací je zejména u rozlehlých letišť časově náročné a v kombinaci s časovou vytížeností garantů to vyústilo v stávající situaci. Doplnění těchto informací je plánováno v následném období 2009-2010.

3.6.2 Vytvoření katalogu lokalit potenciálně vhodných pro sysla

RP: *V roce 2008 budou realizačním týmem shromažďovány a analyzovány podklady pro vytvoření katalogu.*

Realizace:

V tomto roce byla započata příprava katalogu lokalit v rámci studie „Příprava podkladů pro vytvoření katalogu lokalit potenciálně vhodných pro sysla obecného“, která byla financována z dotačního titulu PPK. Do katalogu byly vybírány lokality, které se nachází v Lounském středohoří, konkrétně v oblasti vrchu Raná. Rozloha analyzované oblasti byla přibližně 100 km². Na vrchu Raná a sousedícím veřejném vnitrostátním letišti Raná – Hrádek existují prosperující syslí kolonie, které mohou být zdrojem migrujících jedinců a dobrým základem pro vytvoření metapopulačního systému.

Lokality byly do katalogu vybírány dle několika parametrů, např. typ biotopu a stávající majetkoprávní vztahy. Výsledkem analýzy je soubor 22 lokalit potenciálně vhodných pro osídlení systémem obecným. Byla tak navržena síť ploch, z nichž alespoň některé by se v budoucnu mohly stát základem pro založení lokálního metapopulačního systému kolonií sysla obecného.

Ostatní

V následujícím přehledu jsou uvedeny aktivity, které se týkají aktuální situace a záležitostí spjatých s jednotlivými lokalitami.

O1. RP: *V roce 2007 byly na příslušné OŽP obcí s rozšířenou působností a příslušné OŽP krajských úřadů zaslány dopisy, ve kterých byly podány základní informace o jednotlivých lokalitách sysla obecného. Poněvadž bylo od té doby „objeveno“ několik dalších lokalit tohoto druhu, je nezbytné informovat o „nových“ lokalitách také příslušné OŽP obcí s rozšířenou působností a příslušné OŽP krajských úřadů.*

Realizace:

Na výše zmíněné orgány ochrany přírody byly zaslány informační dopisy o sedmi lokalitách sysla obecného.

O2. RP: *Veřejné vnitrostátní letiště Letňany – na severním okraji letiště v roce 2008 začne výstavba Lesoparku Letňany. V plánu lesoparku jsou navrženy travnaté plochy, které by mohly sloužit jako biotop pro šíření populace sysla z letištní plochy. Z tohoto důvodu proběhnou jednání s cílem zajistit co nejvhodnější podmínky pro šíření sysla obecného z území letiště na území lesoparku.*

Realizace:

V roce 2008 se uskutečnila jednání s odborem ochrany prostředí MHMP. Z hlediska biotopových nároků sysla obecného nebylo však možné upravit plán lesoparku tak, aby se zvýšil podíl travnatých ploch. Nicméně v navržené podobě lesoparku nelze vyloučit možnost jeho osídlení kolonií sysla obecného.

O3. RP: *Veřejné mezinárodní letiště Roudnice – na území letiště je plánováno vyhlášení přírodní památky pro ochranu zde přítomné sýslí populace. V roce 2008 budou připravovány podklady (plán péče, zdůvodnění návrhu vyhlášení, informační tabule) pro vyhlášení Přírodní památky Letiště Roudnice nad Labem v roce 2009.*

Realizace:

V roce 2008 byly připravovány výše zmíněné podklady a byla uskutečněna jednání se zástupci Aeroklubu Roudnice nad Labem. Předmětem jednání bylo zejména finanční zajištění managementu na ploše letiště po vyhlášení přírodní památky. Tento aspekt zůstal stále nedořešen v připravovaném plánu péče. Z důvodu voleb do zastupitelstva Ústeckého kraje nebylo vyhlášení přírodní památky předloženo k předběžnému schválení radě Ústeckého kraje.

O4. RP: *Bývalé záložní letiště Jamolice – V roce 2008 bude ve spolupráci s OŽP MěÚ v Moravském Krumlově připravována registrace území bývalého záložního letiště Jamolice jako VKP. V tomto roce zde končí ochranný režim PCHP.*

Realizace:

V měsíci prosinci bylo zahájeno městským úřadem Moravský Krumlov řízení o registraci významného krajinného prvku „Letiště Jamolice“. Při geodetickém zaměření lokality bylo zjištěno, že zemědělské družstvo neoprávněně obhospodařuje 1,5 ha z této 7ha lokality. V roce 2009 budou následovat jednání s daným zemědělským družstvem o zemědělském nevyužívání zmíněných 1,5 ha.

O5. Schůzka garantů sýslích lokalit

27. 11. 2008 se uskutečnila schůzka garantů sýslích lokalit. Na této schůzce byli garanti informováni o přijetí ZP, o jeho administraci a financování, o realizaci ZP, o výsledcích jarního a letního monitoringu. Následně byly prodiskutovány problémy na jednotlivých lokalitách.